

1) Introduksjon

MEVIT4327
Strategisk kommunikasjon i praksis
Fredag 28. januar, 2011
Øyvind Ihlen

Dagens plan

- emnebeskrivelse og læringsplan
- praktisk opplegg
- hva er strategisk kommunikasjon?
- strategisk kommunikasjon i samfunnet
- etikk
- virksomheter og deres omgivelser
- teoretiske retninger
- teoretiske begreper
  - symmetri, dialog, refleksjon

Emnebeskrivelse

- "Strategisk kommunikasjon i praksis" presenterer og diskuterer teoriene om hvordan organisasjoner bør kommunisere med sine omgivelser. I emnet vil det legges vekt på de viktigste anvendte prinsippene for slikt arbeid, både i forhold til etikk, dialog, refleksjon, retorikk og omdømme.
- Spørsmål i emnet vil være blant annet:
  - o Hva er strategisk kommunikasjon?
  - o Hvilke normative teorier finnes innen fagfeltet?
  - o Hvilken rolle spiller retorikk for strategisk kommunikasjon?
  - o Hvordan bygger virksomheter et godt omdømme?

Læringsplan

- Læringsutbytte er de kunnskaper, ferdigheter og kompetanser studenten har tilegnet seg etter fullført emne. Når emnet er fullført og eksamen avlagt, forventes studenten å kunne:
- skrive en analyse og/eller en teoretisk oppgave om anvendt strategisk kommunikasjon
- vite om, forstå, anvende, analysere, syntetisere og vurdere:
  - ulike teoretiske tilnæringsmåter til strategisk kommunikasjon
  - teoretiske begreper, som blant annet symmetri og refleksjon
  - omdømmestrategier fra et teoretisk ståsted

Praktisk

- **innledning:**
  - Ihlen & Robstad, kap. 1, 7-8
  - Heath, kap. 1, 6-9, 11, 18, 40
- **strategi:**
  - Ihlen & Robstad, kap. 2-3
  - Heath, kap. 2-3, 5, 18-20
- **retorikk:**
  - Ihlen & Robstad, kap. 4-5
  - Heath, kap. 4, 10-12, 33
- **omdømme:**
  - Brønn & Ihlen
  - Heath, kap. 5, 21, 23, 34
- tre dagers hjemmeeksamen, 21–24. mars

Hva er strategisk kommunikasjon?

Definisjoner I

- ... the management function that establishes and maintains mutually beneficial relationships between an organization and the publics on whom its success or failure depends. (Cutlip et al)
- ... describe the overall planning, execution, and evaluation of an organization's communication with both external and internal publics—groups that affect the ability of an organization to meet its goals. (Grunig)

Definisjoner II

- ... the management function that rhetorically adapts organizations to people's interests and people's interests to organizations by co-creating meaning and co-managing cultures to achieve mutually beneficial relationships. (Heath)

Problemer og «løsning»

- styring ('management')
- konsensusorientering
- normative

- enkel og deskriptiv definisjon: *strategisk kommunikasjon handler om organisasjoners kommunikasjon med omgivelsene*

Versus markedsføring

- marked kan velges, informasjon & samfunnskontakt må tenke videre
- økonomisk versus sosial & politisk relasjon

Versus propaganda

- ... attempts to achieve a response that furthers the desired intent of the propagandist (Jowett & O'Donnell)
- vanlige kjennetegn:
  - vidd informasjon
  - skjult hensikt
  - søker ikke gjensidig forståelse/utbytte
- svart propaganda inkluderer løgn

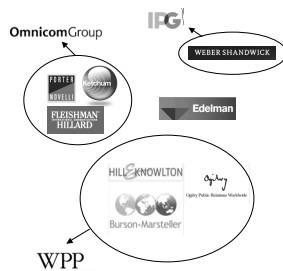

Som praksis

- enorm industri, inkl. byråer og kommunikasjonsavdelinger
- byråene er ofte eid av reklamekjempere
- kunder inkl. blant annet regjeringer og store konsern

Som praksis

- Bransje i vekst
- Norsk kommunikasjonsforening: 3700 medlemmer
- Norske Informasjonsrådgivere: 25 medlemmer; 2008 driftsinntekter 430 millioner

---

Som akademisk felt

- Forskning om strategisk kommunikasjon undersøker hvordan virksomheter interagerer med sine omgivelser, inkl. mediene, for å oppnå sine mål
- Mange navn: informasjon & samfunnskontakt, public relations, corporate communication, organizational communication, management communication, marketing communication, osv.
- Underområder: krisekommunikasjon, endringskommunikasjon, internkommunikasjon, m.fl.

Strategisk kommunikasjon i samfunnet

Ulike syn på rollen

- funksjonalistisk utgangspunkt: hjelpe virksomheter med å nå sine mål
- "co-creational": samskapere av mening, det som gjør enighet mulig og som bygger relasjoner
- kombinert: skape (og gjenskape) forholdene som virkeliggjør sivilsamfunnet

---

Sivilsamfunnet og PR

- sivilsamfunnet er en retorisk prosess som skaper forholdene for sosial kapital
- partnere: borgere, institusjoner, medier, NGOer, INGOer, næringslivet, styresmaktene

---

Etikk

Etikk og strategisk komm.

- Strategisk kommunikasjon spiller en positiv og etisk rolle i samfunnet ved å gjøre diskusjoner mulig
  - samarbeid om avgjørelser
  - lytting og verdsetting
  - sosial verdi og mening
  - dialog
  - håndtering av konflikt
- refleksjon: etisk lederskap, autensitet og konsistens

Hva er etikk?

- etikk: hvordan man skal oppføre seg
- er normativ, mens moral er deskriptiv
- husk: du trenger tillit, denne er gjerne basert på antakelsen om at du opptrer etisk
- *grunnetikk* (plikt-, konsekvens- og diskursetikk)
- ...versus *situasjonsetikk* (relativisme)

Pliktetikk

- portalfigur: Immanuel Kant
- plikter og regler med utgangspunkt i f.eks. menneskerettigheter eller religion
- det kategoriske imperativ: du skal handle slik at du kan ville at maksimen eller regelen for handlingen din skal bli gjort til lov for alle mennesker

---

Pliktetikkproblem

- konflikt mellom verdier?
- se bort fra konsekvensene?

Konsekvensetikk

- målet helliger middelet
- utilitarisme
- kost-nytte-tenkning (økonomisk rasjonalitet)

Konsekvensetikkproblem

- godtar uetiske midler?
- absurde situasjoner?

Diskursetikk

- idealet: fri og utvungen diskusjon, alle skal kunne delta, egeninteressen settes til side
- vektlegger prosedyrer og prinsipper for dialog
- plikter/normer kan tas opp til vurdering
- etisk kjerneverdi: nærme seg dialogidealet (Grunig, Heath m.fl.)

Diskursetikkproblemer

- hva når en ikke når enighet?
- for fokusert på form?

Virksomheter og deres omgivelser

Legitimitet og omdømme

"All business in a democratic country begins with public permission and exists by public approval."

(Arthur Page, 1939)

Kartlegging: Interessenter

- individer/grupper som har avgjørende betydning for en organisasjon, og omvendt
- identifisere, analysere, prioritere

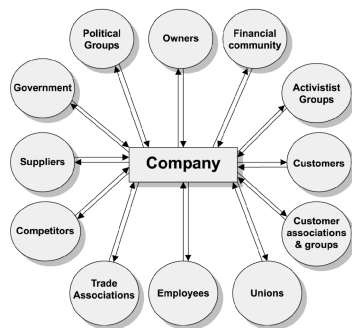

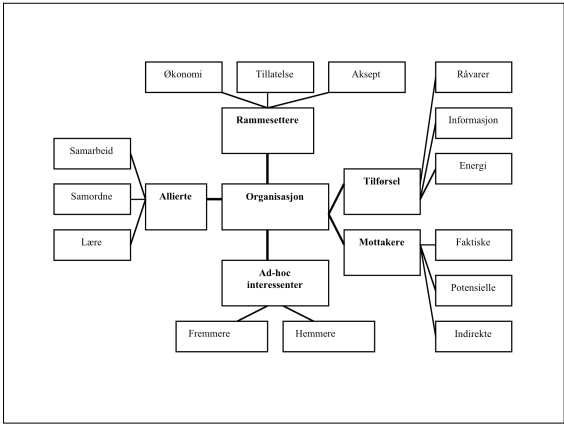

Kritikk

- kontekst og makt ignorert: mye teori sett på 'publics' som like partnere i komm.prosessen
- ignorert størrelsen *offentligheten* (à la Habermas)
  - livsverden (offentligheten og den private sfære)
  - systemverden (politiske undersystemer og det økonomiske undersystemet)

Kartlegging: Offentligheten

- ... an intermediary structure between the political system, and the private sectors of the life world and functional systems (Habermas)

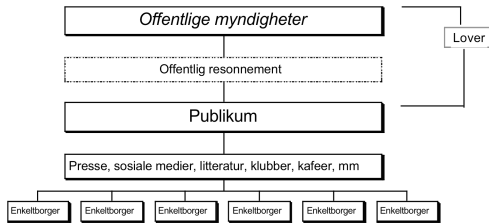

Den borgerlige offentlighet

Kartlegging: Offentligheten

- fordel: poengterer kommunikasjon mellom grupper i samfunnet
- problem: for upresist? inviterer til snevert opinionsfokus?
- publics i offentligheten = posisjoner; relasjoner = maktspill (Leitch og Motion)

Sosial konstruksjon

- sosial konstruksjon av virkeligheten vs. individuell subjektivitet
- mening: språk får avgjørende rolle
- identitet: forhandles og formes løpende

Rekonstruksjon

- Benteles rekonstruktive perspektiv
  - mikro; regler, mm.
  - meso; avgjørelser og handlingsprogram
  - makro; som sosialt system (del av funksjonssystem eller som eget funksjonssystem?)
- forhold til virkeligheten

Epistemologiske prosesser

- tre prinsipper:
  - 'perspectivity', bundet av tid, rom og sosiale forhold; kjønn, alder, mm.
  - 'selectivity', regler, mønstre (f.eks. nyhetskriterier)
  - 'constructivity', krever strukturell isomorfisme
- "kommunikasjonsproduktene" (både fra journalister og kommunikatører) utgjør medievirkeligheten
- profesjonelle og etiske prinsipper spiller inn
- innflytelse på troverdigheten dersom "virkelighetskorridorene" overskrides

---

Teoretiske retninger

Forskningsfronten

- 1984-ca 2005: "the reign of excellence" (Grunig)
  - toveissymmetrisk kommunikasjon
  - normativ OG deskriptiv
- Alternative paradigmer:
  - retoriske perspektiver (Heath, m.fl.)
  - kritiske perspektiver (L'Etang, m.fl.)
- Akademisk isolasjon

Forskningsfronten

- 2005 → vakuum
  - contingency (Heath, kap. 2)
  - kompleksitetsteori (Heath, kap. 5)
  - dialogisk teori (Heath, kap. 9)
  - m.fl.
- Sosiale teorier på frammarsj (se Ihlen, van Ruler, Fredriksson, 2009)

Teoretiske begreper

Symmetri (Grunig)

- maktforholdet mellom organisasjonen og omgivelsene/publikum
- i hvilken grad en part kan komme til å endre sitt eget perspektiv, sitt eget ståsted
- ensidig overtalelse versus gjensidig forståelse
- "etisk og effektivt"

Dialog

- kvalitet ved et forhold + tenkemåte
- etiske krav (Buber): vende seg til den andre som partner, anerkjenne vedkommende som person
- uvegerlig prosess og problem: "I-You" blir "I-It" (som i objekt)
- til forskjell fra *diskusjon* --> nye perspektiver
- typer: genuin, teknisk, monolog som dialog

Dialog i praksis

- tre attributter:
  - lytting, empati
  - positiv innstilling, den andre som person, respekt
  - villighet til endring

Refleksjon

- behovet for et utenfrablikk har økt -- "flytende" modernitet
- lærende og sensitive virksomheter (Luhmann via Holmström)
- refleksivitet vs refleksjon
- mål: legitimitet

Seks dimensjoner/problemer

- miljø og samfunn --> integrasjon med økonomi
- tillit --> etterleve forventninger
- sosiodiversitet --> integrere ulike hensyn
- politisk regulering --> forholde seg til manglende styring
- organisasjoner som besluttere --> usikkerhet, demonstrere ansvarlighet
- globalisering --> ta lokale og globale hensyn

Tre funksjoner

- selvforståelse --> prosessorientert, løpende identitetssøking/forming?
- sensitivitet i ekstern observasjon --> partnere eller trusler? 'management' eller 'engagement'?
- egenpresentasjon --> hvordan bygges tillit? deles overveielene? konfliktsyn?

Konklusjon

- strategisk kommunikasjon nå forbundet med ledelse
- refleksjon er nøkkelen til å forstå den sosiale dynamikken

Oppsummert

- strategisk kommunikasjon dreier seg om organisasjoners kommunikasjon med omgivelsene...
- ... skal gi et strategisk bidrag til organisasjonen: vinne legitimitet og styrke omdømmet gjennom å utvikle gode relasjoner med omgivelsene
- det stilles etiske krav, dialog og refleksjon er viktige redskap
- per 2011: teoretisk mangfold
